

Nr 1174

Av herr **Eskilsson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 101, med förslag till förordning om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten.*

(Lika lydande med motion nr 1383 i Andra kammaren)

Intet område i samhällsarbetet har så omgärdats av regleringar och restriktioner som bostadsproduktionen. Bostadspolitiken har misslyckats med att nå uppställda mål, och en hyresmarknad har skapats som icke fyller sin funktion. Bostadsbyggandets volym har varit otillräcklig. Nettotillskottet av lägenheter har blivit för litet; lägenhetsstrukturen har icke kommit att avspegla konsumenternas verkliga efterfrågan, och bostadshyrorna har tillåtits stiga till icke acceptabel nivå.

Den bostadspolitiska debatten har under de senaste åren alltmer kommit att behandla miljöaspekter på genomförd byggnation, och stark kritik har riktats mot statsmakternas oförmåga att stimulera till uppkomsten av goda bostadsmiljöer. Ett bostadsområde som saknar servicebebyggelse är ett från miljö- och boendesynpunkt dåligt bostadsområde. Affärer, kontor, banker, reparationsverkstäder, biografier, bibliotek, kyrkor, socialbyråer och idrottsplatser bör tillkomma samtidigt med bostadsbeståndet i de nya bostadsområdena.

Den så hårt reglerade bostadspolitiken har samtidigt visat sig sakna den behövliga långsiktiga planeringen. Regeringens agerande har påfallande ofta präglats av ryckighet, och resursfördelning och angelägenhetsgradering har icke gjorts på ett sådant sätt att balans mellan tillgång och efterfrågan skapats. Byggnadskostnadernas stegring har inte kunnat hållas inom rimliga gränser.

Det som i dag med särskild styrka kan krävas på bostadspolitikens område är långsiktig planering — parallellt med en återgång till mer marknadsmässiga förhållanden — för att möjliggöra prispressande konkurrens. En liberalare tillståndsgivning vore också önskvärd till alla de former av kompletteringsbebyggelse utan vilka ett bostadsområde icke fungerar väl.

I stället föreslås nu i proposition nr 101 ett återinförande av den investeringsavgift på 25 procent på s. k. oprioriterat byggande som gällde under tiden mars 1967—oktober 1968. Motivet är denna gång icke att prioritera bostadsbyggandet, utan avgiften skall ses som ett konjunkturpolitiskt instrument avsett att styra över resurser till investeringar inom industrin genom att dämpa s. k. mindre väsentligt byggande.

Den 25-procentiga avgiften skall denna gång endast gälla utanför det s. k. stödområdet, och finansministern framhåller i propositionen att dispensmöjligheter kommer att finnas. Jag noterar begränsningen av giltighetsområdet men vill erinra om de effekter som investeringsavgiftsdispenser skapade förra omgången. Då gavs helt naturligt dispenser på orter där arbetsmarknadsbedömningen vägde tungt nog för dispensgivning. På andra orter — ofta sådana med omfattande bostadsbyggnation — förelåg icke samma arbetsmarknadsläge, och där gavs alltså inga dispenser trots att behovet av affärer och andra serviceinrättningar även där var utomordentligt stort. Effekterna av en sådan tillfällig prioritering är allvarliga, och de har också direkt medverkat till den under senare år så aktuella bostadsmiljödebatten.

När införandet av en 25-procentig investeringsavgift på s. k. oprioriterat byggande förra gången föreslogs — då med en annan motivering än i dag — yrkade moderata samlingspartiet tillsammans med centerpartiet och folkpartiet avslag på propositionen. Partierna delar regeringens starka oro för det samhällsekonomiska läget i dag och för den aktuella utvecklingen. Det krävs krafttag för att komma till rätta med de problem och den utveckling som många år av oklok ekonomisk politik har lett till. Det nu föreslagna återinförandet av den 25-procentiga investeringsavgiften är naturligtvis icke ett tillräckligt sådant ekonomiskt, politiskt krafttag. Det är till sin konstruktion ett otillfredsställande och klumpigt instrument, vars olägenheter måste uppmärksammas och beklagas. Eftersom förslaget emellertid är ett uttryck för en riktig och nödvändig strävan, vill jag icke motsätta mig det. Jag kan dock inte underlåta att påpeka att om de synpunkter som under många år framförts på den ekonomiska politiken — och då särskilt finanspolitiken — hade beaktats, så hade vi i dag icke befunnit oss i en sådan situation att samhällsekonomiska metoder, så klumpiga och snedvridande som den nu aktuella investeringsavgiften, hade behövts.

Återinförande av investeringsavgiften motiveras således med önskemålet att nu skapa utrymme för näringslivsinvesteringar. Finansministern gör tydligen den bedömningen att en fortsatt stram kreditpolitik är nödvändig men att inom ramen för denna en prioritering av i synnerhet exportindustrins investeringar måste komma till stånd. Jag delar denna uppfattning. Den negativa utvecklingen i vårt lands betalningsbalans och valutaställning kan på sikt endast vändas genom att en utbyggnad av näringslivets kapacitet kommer till stånd.

Under senare år har näringslivets andel av kapitalmarknaden minskat. År 1967 utgjorde obligations- och förlagslån för näringslivet 2 miljarder; 1968 var siffran 1,9 och 1969 1,8 miljarder. Under samma år har t. ex. bostadssektorns upplåning på kapitalmarknaden ökat från 3,6 miljarder

1967 till 7,2 miljarder 1969. Det är nu utomordentligt angeläget att det utrymme på kapitalmarknaden som från tid till annan blir tillgängligt får utnyttjas i högre grad för näringslivets och då i synnerhet den exportinriktade industrins investeringar. Riksbanken bör således verka för att emittering av industrilån nu ges prioritet på kapitalmarknaden.

Aberopande det anförda hemställes,

att riksdagen måtte ge riksbanken till känna vad i motionen anförts angående emittering av industrilån.

Stockholm den 21 april 1970

Carl Eskilsson (m)